

Miloš
Doležal

ČESKÉ
FEFERONY

aneb

DOJMY, CHUTĚ,
POTULKY
A USLYŠENÍ
(fejetony a jiné)

ATLANTIS

© Miloš Doležal, 2000
Illustrations © Gertruda Gruberová-Goepfertová, 2000
ISBN 80-7108-163-9

*Věnováno Josefu Mlejnkovi,
který si u mne feferonky objednal,
a Miloši Rejchrtovi, který je chutnal*

*Zeměpisci přiřkli Čechám kruhovou podobu;
když Filip Cluverius popsal Evropu jako spanilou
královnu, použil Čech jako pupku. Jiní si ve svých
malbách představují Čechy jako vejce. Já sám
jsem nedávno dal vytisknout Čechy jako růži.*

BOHUSLAV BALBÍN

U volantu

*byl ti čestný úděl dán,
na traktoru jezdíš jako pán.
A řeknu-li ti zbožně Pomuž Pán Bůh,
motor poděkuje: buch, buch, buch!*

JAKUB DEML

*Český Honza žije navzdory všem historickým
okolnostem patrně proto, aby se jednou dočkal,
že ten rozpor mezi básní a pravdou, pohádkou
a skutečností bude překonán.*

JOSEF JEDLIČKA

ČESKÝ ROK

Je teď všade tolik lidu, výletníků, dovolenkářů! Hemží se to jimi na městečku, ve vlcích i v trafice u Feniků. Tu plachou a nenápadnou všednost maloměsta vzala s sebou voda a léto. Pondělek od soboty těžko rozeznáváš, tak jsou si svým pohybem podobné. A chtělo se mi utéct, na nějaký kopec, do lesnaté doliny. Vzal jsem kolo, posadil před sebe malou Aničku a jeli jsme. Po ještě nevyasfaltovaných polních cestách, nestrženým úvozem, kolem smírčího kamenného kříže, který zatím ještě nevyvezli do Rakouska. Aniččina chundelatá hlava se mi klinká pod bradou, cesta s námi drncá, za chvíli si konečně odpočineme u opuštěného rybníka. Propleteme se pěšinou mezi keři, stojatá voda k nám už probleskuje, konečně pokoj, přibrzdžuji, a vtom: lavor rybníku se před námi vylil a kolem dokola obsypán lidmi — rybářské závody, snad sedmdesát lovců shrbených na stoličkách mlčky číhá. Celý rok tu nepotkám živáčka, a dnes tenhle roj. Na hrázi naražený sud piva, rybáři se na hladině odrážejí jak barevné lupení, tiše se mezi nimi proplétá roznašeč piv, u každého nechá plný kelímek. Za rybáři stojí jejich ženy a děti a jako mimové neslyšně fandí. Nejhůře jsou na tom ti, kteří tu už od brzkého rána se zrakem upřeným do jednoho místa popíjejí pivo. Postupně cepení a marně balancují na stoličkách a nakonec padají do vody. Jeden rybář právě zasekl a bojuje s úlovkem, celá rodina se přidává a tahají jej jak řepu. Není to ryba, je to cedník. Rybář rozhořčeně křičí: „To je kus, přeměřit!“ Rozhodčí shovívavě uklidňuje: „Alespoň to čistíš, vole.“ A tu si lovci z protějších břehů nahozením zamotali uprostřed rybníku vlasce, hulákají na sebe, ozvěna nese jejich chvásty do polí... Aničko, ujíždějme odtud!

A jedeme dál, musíme projet Kozletínem, zrovna dnes tu slaví: 100 let slavného hasičského sboru! Dechovka vyhrává, delegát z pražského ústředí řeční k zástupu hasičů, přeje dalších 100 let a nasazení a udatnost, a vtom ho místní, tancem už rozparáděná jednotka bafne za ruce a nohy a hodí dle tradice do vodní nádrže. Zmáčený delegát po pás ve vodě plačtivým hlasem zakřourá: „A podťte mi laskavě hledat medajle.“

Aničko, ani tady na nás ticho nečeká, klidíme se do údolí. Sjedeme do zátoky, řeka se tam ohýbá doleva kolem Jeřábkovy louky, která vystupuje z lesa a nápadně připomíná vyplazený jazyk. Zátoce se říká Sluneční, jenže celý týden je i tady zimno, pod mrakem. Už nás nic nepřekvapuje — na louce je hrozen lidí, před nimi v prostěradle zahalený několikátunový kámen, panuje mírná nervozita, všichni na něco čekají, poskakují, aby se zahřáli. Vtom vjíždí auto a z něj vystupuje devadesátiletý Jaroslav Foglar–Jestřáb, v kraťasech a lehké košilce, kolem lidem v bundách drkotají zuby, cvakají fotoaparáty. Odhaluje se pomník hochů od Bobří řeky, kteří zde před padesáti lety stanovali. Jestřáb vzpomíná a varuje před kouřením. Sugestivně vypravuje příběh svého bratra, kterému rakovina prožrala plíce. Všimám si, že několik chlapíků prudce odhazuje od úst rozkouřené cigarety a nenápadně je zašlapává v trávě. Jestřáb vypráví o své mamince, která se dožila sto dvou let. Jestřáb by ji rád předešel v počtu let, říká to velmi odhodlaně a najednou se zaposlouchá. Na kraji louky někdo šlápl psovi na packu a ten zakňučel. Jestřáb pohotově: „Tak to je asi můj druhý hlas, nebo co.“

Pak mluvčí skautů pronáší: „Kdo si chce šáhnout na opravdu živého pana Foglara, nechat si ho podepsat nebo se s ním vyfotit, může teď...“ Pak Jestřába čapnou pod rameny a nesou k pomníku. „Teď se krade, ale tohoto obra nikdo nevezme,“ povídá nesený Jestřáb. Poté ho postaví, opřou o pomník a všichni se s ním jak s figurínou nechávají fotit.

Rybářům, hasičům ani Jestřábovi neutečeš!

Už třetí den nepřetržitě prší
řeka se vyhnula z břehů, utápí okolí.
Ranní mše v kostele
trsy postav, shluklých do kruhů
tělo Ježíše osvícené, rozepjatý kněz.
Lijány a břechťany deště zatím obrostly kostel
starý kostelník s bílou starou kůží poklekl
všichni se zaťatě modlí za odvrácení potopy.
Lod', schrána, kamenná archa
čeká se jen na zatroubení anděla.

ČESKÝ ROK

- A chtělo se mi utéct / 9
 Potopa / 11
 Hodec, hodec dřevorubec aneb Kdo vyhraje,
 pytel zrní dostane / 12
 Díval jsem se včera / 15
 Už táhne tesknota / 16
 Jeden Kořen Čech / 18
 Jezinky mlh / 21
 Podzim: skryté radosti, táhlé nářky / 22
 20. listopadu / 24
 Listopadový večer / 25
 Adventní noc / 26
 Rozednívá se, přicházejí k nám / 28
 Na Štědrý den / 30
 Procítání / 31
 Vindobona / 32
 Smrtelníci, hopsa hej! / 35
 Kůže, srstě, krupony, vyhráli jsme medajli / 37
 Pohřeb, karneval a kometa / 40
 K osmé hodině večerní / 42
 Jarní úklid / 43
 Konce jarní jitnice / 44
 Nad Kozlovem / 47
 Květen, na náves vylezem / 48
 Zmrzlých / 51
 Pokoj č. 24 / 52
 7.00 hod. / 55
 Dvě nemocniční tváře / 55

- Tady a tam / 56
 Před hospodou v Žalově, 12. 3. / 58
 Kácení májky v globální vesnici / 59
 Kácení máje / 61
 Tonda Čech / 62
 Tři cesty domů, tedy Nelu Pitas a druhové / 63
 Městečko / 66
 Jaro / 66
 Altán / 66
 Naše malé milé útulné městečko / 67
 Co nového? / 69
 Lesní pouť / 71
 Hrrr na tira / 73
 Grimasy dnů posledních / 75
 Hrušeň / 77
 Na kraji vlasti / 78
 Rybník / 80
 K užitku pažitku / 81
 Velké očekávání / 83
 Sluneční svářeči / 85
 Obec žalu / 87
 Bažantnice / 89
 Pomníček / 90
 Fírákův pláč / 92
 Zapomenutá včela / 94
 Olinka / 95
 Tonička a hřbitovní kvítí / 97
 Na poli mezi lesem a hřbitovem / 99
 Na svatého Martina / 100
 Delegace, vole! / 101
 Zámek / 103
 Strejka a anděl / 105
- NOVÝ ČESKÝ ROK
 Pytel na století aneb Jak jsem vítal nový rok / 108

Miloš Doležal

ČESKÉ
FEFERONY

aneb

DOJMY, CHUTĚ,
POTULKY
A USLYŠENÍ
(fejjetony a jiné)

Kniha vychází za finanční podpory
Nadace Českého literárního fondu

Obálka a grafická úprava
Vladimír Nárožník

Kresba na přebalu a ilustrace
Gertruda Gruberová-Goepfertová
Vydalo nakladatelství Atlantis v Brně
roku 2000 jako svou 189. publikaci
K vydání připravila Jana Uhdeová
Sazbu písmem Helvetica Light
připravil Vladimír Ludva

Vytiskla tiskárna Centa, spol. s r. o.,
Václavská 113, Brno-Horní Heršpice

Počet stran 112

Tematická skupina 13

Vydání první

Knihy si můžete objednat na adrese

Atlantis, spol. s r. o.

PS 374

602 00 Brno